

Napút-füzetek

107.

Luís Quintais: Azagaia, Árvore, Sombra

Lándzsa, fa, árnyék

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár
11. műfordítás-pályázatának anyaga

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár tizenegyedik jeligés műfordítás-pályázatára Luís Quintais portugál költő Azagaia, Árvore, Sombra című versének magyar fordítását várta a zsűri. 30 pályázónk 38 pályaművet küldött.

A bírálóbizottság (Lackfi János, Virág Bognár Ágota és Urbán Bálint), melynek Lator László örökös tiszteletbeli elnöke, szeptember 12-i ülésén három díjat és két különdíjat ítelt oda.

Az I. díjat dr. Szabolcsi Viktória, a II. díjat Havassy Réka, a III. díjat Balogi Virág kapta.

A Magyar Fordítók Alapítvány által felajánlott különdíjat, az egy hét ott-tartózkodást az alapítvány balatonfüredi fordítókázában, Katona Ágotának ítélte a zsűri.

A Camões Intézet által felajánlott portugál nyelvtanfolyamon a zsűri döntése értelmében Jakabffy Éva vehet részt.

Országos Idegennyelvű Könyvtár

Dr. Szabolcsi Viktória fordítása (I. díj)	10
Havassy Réka fordítása (II. díj)	11
Balogi Virág fordítása (III. díj)	12
Katona Ágota fordítása (a Magyar Fordítók Alapítvány különdíja)	13
Jakabffy Éva fordítása (a Camões Intézet különdíja)	14
Fazekas Zoltán Vilmosné fordítása.	15
Galicz Kamilla fordítása	16
Hajós Flóra fordítása	17
Hollós Judit Katalin fordítása	18
Jánk István fordítása	19
Mohai Szilvia fordítása	20
Nádory István fordítása	21
Sirkó-Németh Mariann fordítása	22
Szabados Imre fordítása	23

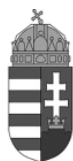
A pályázatot támogatták:

Magyar FordítóHáz Alapítvány

Nemzeti Kulturális Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

CLP CAMÕES
CENTRO DE LÍNGUA PORTUGUESA
DO CAMÕES, I.P. EM BUDAPESTE

C CAMÕES
INSTITUTO
DA COOPERAÇÃO
E DA LÍNGUA
PORTUGAL
MINISTÉRIO DOS NEGÓCIOS ESTRANGEIROS

LUSIMAG
Portugál Termékek Magyarországon

Behatolhatunk-e Luís Quintais világába?

A műfordítói pályázat értékelése

Luís Quintais verse több szempontból is nehéz kihívás elé állítja a fordítót, hiszen nemcsak tartalmi komplexitásával hívja fel magára a figyelmet, hanem egyszersmind összetett struktúrájával, rendhagyó szerkezetével is komoly akadályokat gördít a zökkenőmentes fordítás elé. Zökkenőmentes fordítás természetesen nincs, sőt egyenesen elképzelhetetlen, az *Azagaia*, *Árvore*, *Sombra* mindazonáltal, mint minden igazi „szöveg”, szinte ellenáll a fordításnak, és ezáltal, mintegy paradox módon, fel is szólítja az idegen nyelvű olvasót arra, hogy megbirkózzon a lehetetlennel. Nietzsche szerint a fordítás gyakorlatilag nem más, mint hódítás. Ennek fényében, annak, aki vállalkozik erre a hálátlan feladatra, végig kell küzdenie magát a szemiózis végtelennek tűnő tengerén, meg kell küzdenie a nyelvvel, és meg kell küzdenie saját magával.

Quintais verse keresztmetszetében mutatja fel az ezredforduló portugál költészetének alapkérdéseit és jellegzetes poétikai eljárásait. Az 1974-es forradalom után Portugália elszakította magát a salazari diktatúra örökségétől, és attól a mitikus alapokon álló kultúrtörténeti hagyománytól, mely önértését közel fél évezreden át meghatározta. Az áprilisi forradalommal a portugál kultúra igyekezett függetleníteni magát azoktól az egyoldalú történelmi narratíváktól, melyek az országot egy kivételes jelentőségű történelmi kaland – a nagy földrajzi felfedezések – győzedelmes szubjektumaként értelmezték, és igyekezett újrafogalmazni kulturális identitását. Ezeknek a történelmi és kulturális változásoknak a csapásvonalában egy olyan sajátos költészeti hagyomány ért be a kilencvenes évekre, mely a történelem és a nemzeti identitás kérdéseit újrafogalmazni próbáló regényirodalommal ellentétben, egyfajta sajátos alanyiségbe húzódott vissza a terhelő múlt és a bizonytalan jelen horizontjaiból. A közeledő ezredvég pedig amellet, hogy felerősítette a szubjektivitás jelentőségét, melankolikus pátosszal gazdagította a lírai beszédmódokat. A közelgő vég fenyegetése a negativitás perspektívájának előretörését, a szorongás elburjánzását és egyfajta neo-dekadens alapállást honosított meg a portugál költészetben, melyben ott rezonál a klasszikus *fin de siècle* dandizmusa és a *Presença*-mozgalom pszichologizáló esztétikája. Ennek a melankolikus szólamokkal átszőtt, vallomásos költészetnek egyik központi motívuma az emlékezet és az emlékezés kérdése. Luís Quintais életművében tetten érhetőek az 1990-es, 2000-es évek portugál lírájának előbb említett főbb vonásai. A pályázatra meghirdetett költemény, az *Azagaia*, *Árvore*, *Sombra* a *Bizonytalan melankólia* című kötet meghatározó verse, költőnk sajátos világának egyik legpregnansabb motívumát, az emlékezet és az emlékezés kérdését járja körül. Mire emlékszik a szubjektum, hogyan emlékszik a szubjektum, hogyan épül ki az emlékezet, mik befolyásolják az emlékezés folyamatát, mi a kapcsolat emlékezet és képzelet, emlékezet és fantázia között? Csak pár alapkérdés, mely vissza-visszaköszön Quintais összetéveszthetetlen verseiben, az *Azagaia*, *Árvore*, *Sombra*

pedig egyenesen ezen emlékezőestematika köré épül, hidat teremtve a költői én gyerekkora és jelene, múltja és fantáziája között. Quintais, noha a portugál gyarmatbirodalom és a portugál kulturális képzeletvilág mitikus helyszínére, Afrikába kalauzolja vissza az olvasót, elszakítja magát a portugál kolonialis múlt önostorozó felidőzésétől és a gyarmati idők kritikai újraolvasásától. A versben megjelenő apa figurája, ugyanúgy, mint a gyarmati helyszín, szintén leválasztódik általános jelentéseiről, nem az erőszak, nem a tekintély, nem az elnyomás és az uralkodás jelölőjeként artikulálódik. Quintais, ahogy arra a vers zárlatában utal, az „emlékezet alkonyi nyelvén” beszél, egy sajátosan esz-széisztiikus-vallomásos költői nyelven, melynek idegen nyelvre való átültetése komoly nehézségek elé állítja a fordítót, hiszen a versben megszólaló hangnak egyszerre kell tükröznie mély személyességet és egyfajta rezignált tárgyilagosságot. Noha az *Azagaia*, *Árvore*, *Sombra* első ránézésre a posztmodern hagyomány örökségében álló szabadvers nek tűnik, egy tüzetesebb diskurzuselemzés során kimutathatóak azok a változatos poétikai eljárások, amelyek a szöveget mozgatják. Quintais a rímeket szabálytalan módon kezeli, hol a sorok belsejében, hol pedig a sorok végén képi meg őket, nem veszi figyelembe sem a sorok, sem az egyébként szabályosan háromsoros versszakok határait. A vers elején lévő *sucede* – *obscurece* – *repente* rímhármas, vagy a vers közepén található, hasonló logikájú *nobre* – *sobre* – *longe* szekvencia tökéletesen példázzák Quintais rímképzési (a)logikáját. Emellett több helyen találkozhatunk olyan szavakkal-szókapcsolatokkal, melyek között, noha nem rímelnék egymásra tökéletesen, mégis felfedezhető egyfajta fonetikai kapcsolat (*casa em casa* – *azagaia*, *sonhos recentes* – *livro se escreve*). A rímeknek ez az impulzív szabálytalansága, virtuóz és sokszor rejtett vibrálása minden kétséget kizáróan a fordítás egyik legsarkalatosabb kérdése. Ezenfelül a vers számos egyéb olyan poétikai eljárást mutat fel, melyek megoldása szintén komoly kihívások elé állítja a fordítót. Az *Azagaia*, *Árvore*, *Sombra* tele van jellegzetes soráthajlásokkal, a mondathatárok és a gondolati egységek határai nem egyeznek meg sem a sorok, sem a versszakok határaival. Kiemelendők még a szabálytalanul vissza-visszatérő ismétlések, az ismétlésekre épülő szintaktikai szerkezetek („*a substância da árvore se aliou à substância da azagaia*”), valamint az alliterációk („*sombra sob o sortilégio*”). Mindent egybevéve, Quintais verse mind komplex, filozófiai hangokat is megpendítő tartalma (elég, ha csak az árnyak és az ideák platóni elméletére gondolunk, illetve ezzel összefüggésben az írás és az emlékezés problematizálására a *Phaidroszban*), mind változatos és nehezen reprodukálható poétikája miatt igazi, benjamini értelemben vett *Aufgabe*, azaz feladat elé állítja a fordítót.

Urbán Bálint

A falra szögelt macska esete a gerellyel

E pályázat bírálása közben ébredtem rá valamire, ami túlmutat egy konkrét versen és annak fordításán. Nevezetesen, hogy mennyire belénk plántálták az iskolában: a vers olyasvalami, aminek értelme alapvetően nincs, még ha igen pompásan is hangzik az egész. Hiszen épp olyan ez, akár a bazseválás! Meghasad a szívünk, de az egész hacacaré kijózanodással és másnapossággal végződik. Ki kell rúgni a hámfából... Nemde efféle szép, színes számárság a vers? A lélek fényüzése, ugye! Hogy hova úzi a fényt a lélek, s mi célból, az megmondhatatlan. A költő szépet érez, és elzsongít bennünket. Lelki kábszer-fogyasztás, vagy mi a málna!

Épp ezért nagyon gyakran úgy olvassuk a verset, hogy ha elsőre nem lelünk benne értelmet, hát beletörődünk, és nem kutatunk tovább. Olyan ez, mintha a régész, miután elsőre nem sikerült azonosítania és datálnia egy sírt, hát lefényképezné, és gyorsan visszatemetné. Pedig a versbeli rejtélyek és rejtvények feloldása többnyire nem ördögösség. Gyerekkoromban édesanyám ezerszer is elmondta altatóként Weörestől a *Csíjja-csicsíját*, és én ezredszerre is nyugtáztam, hogy „kék gyöngyöt tesz bársonytokba, addig jó, míg szundikál”. Rendes kölkök elpakolja az üveggolyókészletét, aztán elalszik. Mígnem felnőttkoromban, hatalmas döbbenéssel le nem esett a tantusz: de hiszen itt a szem kék gyöngyére rácsukódó szemhéj-bársonyokról van szó! Ez pofonegyszerű. Nos, amint rájöttünk, már nyilvánvaló.

Zelk Zoltán kifaggatta egyszer József Attilát, mondván, úgy szereti ezt a két sort: „szép a réz kerek világa, / ha kijön a napvilágra”. Remek a kép, de érteni akkor se érti, ha beleszakad. Mire Attila belenyúlt a zsebébe, elővett egy rézgarast, megpörgette a levegőben, és felnevetett. Mi az a kérdés, amit Zelk szakmabeli létére sem tett fel, mert hozzászoktatták még őt is, hogy a költészet afféle agyeldobás, értelmet ne keressünk benne? Nem kérdezte meg, hogy mi lehet, amit a zsebben tartunk, és rézszerű virághoz hasonló. Pedig erre már csak záros számú válasz adható.

Velem nemrég esett meg, hogy esszében elemeztem Anne Berger luxemburgi költő versét. A versben megszólaló hang ebben a meglehetősen kegyetlen szövegben feltérképezi a szegényes szobát, ahol hajdan ő és egy másik valaki egymáséi lettek, megjegyzi, hogy a csap vért köhög, majd hozzátesz két zavarba ejtő sort: „Az ágy alatt talált öreg kalapáccsal / felszögeztem a falra a macskát”. Na tessék, ennyit a finom lelkű költőnőkről! Megyek is, bejelentem az ügyet az állatvédő ligánál. Már amikor fordítottam, akkor is nagyon tetszett ez a titokzatos kép, és most, hogy elemezni kellett, mindenféle megoldásokat kiötöltem. A macska, ugye, a szerelmi fájdalom jelképe lehet, esetleg a tetőn bagzó macskák szimbolikája ölt testet ebben a tettben. És taglaltam, hogy a macskapuha és az agresszió milyen hatásos együtt. Szégyenszemre csak a lényegét feledtem ki, ami pár napja villant belém. Hiszen mi az, ami egy nyomorult szállodai szobában a falra van szögezve, és megszólalásig hasonlít egy macskára? Hát nem egy macskás fotó, festmény vagy poszter? És ehhez

a ráébredéshez húsz évre volt szükségem, nekem, aki közben az irodalomban és -ból élek. Egy ilyen evidens értelmezési szint persze nem oltja ki a többit, de épp azért költészet a költészet, hogy kitűnően megférjen, együtt nyervogjon benne egy konkrétan falra szögelt cicus, egy illedelmesen falra akasztott giccses festmény vagy egy szöggel elcsúfított cicás naptárlap. A jelentések kóruszólamai összhangzanak, szétválnak, elhalnak, feltámadnak, együtt örvénylenek.

A szimpla kérdésfeltevés gordiuszinak látszó csomókat is csodásan meg tud oldani. Egy elborult elméjű költő, bizonyos Lautréamont azt találta mondani, a szépség olyan, mint egy varrógép és egy esernyő találkozása a boncasztalon. Húha, komám! Nagyot mondtál, öblögess! Vagy várjunk csak egy kicsit... Hiszen a boncasztalnál kétféle személy találkozik: boncoló és halott. Az egyiknek a hasát kinyitják és becsukják... mint az esernyőt. A másik meg összevarrja... mint egy varrógép. Hoppá! Ezek szerint varrógép és esernyő elég gyakran találkozik a boncasztalnál. Vagyis irodalom az, ami kacifántos formában mond el valami teljesen banálisat? Mindenesetre ez az elképzelés sem tűnik légből kapottnak.

Szóval egy vers fordítása előtt mindenképp érdemes feltenni majdnem bután logikus kérdéseket. A Luís Quintais-mű esetében is, úgy érzem, azok végeztek sikerebb munkát, akik lefordították a verset, mielőtt még lefordították volna. Vagyis mielőtt a konkrét jelentések hálójába belegabalyodtak volna, és végleg kétségbeesnek, megpróbálták egész konkrétan elképzelni, mi történik és mi nem történik itt, a szövegtérben. Merthogy létezik egy csomó tárgy, amely kacatként megmarad a birtokunkban akkor is, amikor már se hasznukat nem vesszük, se legenda nem kapcsolódik hozzájuk. Néha mintha villám csapna emlékezetünkbe, hirtelen kiválnak a sötét háttérből és felderengnek. Mozifilm indul a fejünkben, nem egész estét betöltő, épp csak villanásnyi. Én például Afrikában születtem, ahol talán túlfőzött gyakran költöztünk, de mindig ott volt velünk a fából készült lándzsa, melyet apám akasztott a falra. Annyira harcias kinézetű egy darab volt, hogy már-már megmozdult, mintha valaki éppen az udvaron álló fa árnyékát vadászná le vele. Nem, nem a fát, csak az árnyékát. Mire az árnyék persze vonaglni, zsugorodni kezd, mint holmi valódi zsákmány. Végül el is tűnik, csak a fa meg a lándzsa marad ott, a földbe fúródva. Ha hiszitek, ha nem, mostanában egy fa árnyéka látogat meg álmomban, és elmeséli, hogy kihalófélben lévő nyelven íródik valahol álmaink könyve. Ez a szegény, elanyátlanodott árnyék maga is a végét járja, téren-időn kívül lengedezik a végtelenben. Ekkor jutott eszembe, hogy hiszen a lándzsa éppen olyan fából készült, mint ami az udvaron állt. Mostantól hát együtt remegnek bennem tovább.

Nos, ez még próza, de alapzatnak legalább elég szilárd egy eljövendő házhoz. Efféle fundamentum nélkül azonban félő, hogy a legszebb szándékok is összeomlanak, és úgy bolyong köztük az egyszeri magyarító, mint egy kísértet-hajó. Ha világos az alaphelyzet, a szereplők kiléte, a képek egymásutánja, akkor már csak a helyes nyelvtanra, a legszabatosabb kifejezések megtalálására kell ügyelni. Fontos, és erre magamat is biztatom, hogy sose riadjunk vissza addig faggatni a verset, amíg értelmes feleletet nem kapunk tőle... Megdöb-bentő ráismerésekben lehet részünk! Sose érzük be annyival, hogy ó, hát a

vers afféle bolondos szó-zsongás, lepkefing, lélektánc. Mindig gyanakodjunk az olyan emberre, aki efféle dumákkal közeledik hozzánk, és közben nem veszi ki a zsebéből a kezét.

Quintais verse becsapós, mert első ránézésre nagyon rafinálnak tűnik. Ha viszont a mélyére nézünk, voltaképp nagyon egyszerű képletekre épül. Lándzsa=gyerekkor, zsákmány=árnyék, fa=lándzsa. Vagy lándzsa=biztonság, árnyék=fenyegetés, könyv=emlékezet. Le lehet még gyártani jó pár hasonló analógiát, de gyakorlatilag ezek egymásba szövésével alakul ki a vers szövege. Sajnos már a cím első szava, az „azagaia” is kétértelműséggel indít, hiszen lándzsa és fa egyanyagúsága, amihez csak a költemény utolsó soraiban jutunk el, magyarul megvalósíthatatlan. Se dárda, se lándzsa, se gerely nevű fa nincs a nyelvünkben. Még ha gyertyánról és gyertyáról lenne szó legalább! Vagy fenyőről és fenyegetésről! Vagy cserfáról és csereberéről! De, mint tudjuk, nem ez a helyzet. Vagyis eleve hátránnyal indulunk, mert lábjegyzettel kezdeni egy verset körülbelül olyan meghitt és lírai, mint lábszaggal nyitni egy ágyjelenetet. Az egyik pályázó nagyon tiszteletreméltó kísérletet tett ugyan címválasztásával: „Gerelyfa-árnyék”, de sajnos ez több értelmezhetetlenséget hoz magával, mint amennyire sikerül visszaadnia valamit az eredetiben fellelhető jelentés-interferenciákból.

A legnagyobb kihívás mégsem ez a leheletnyi couleur locale, sokkal inkább az, hogy a vers líraiságának nüanszokból, egyes kifejezések összeadódó árnyalataiból kell összeállnia. Bizonyos sorok fordítása olyan kézenfekvő, hogy nagyon kevésen, szerencsés vagy szerencsétlen mellékjelentéseken, eltalált vagy el nem tráfált lüktetéseken múlik a különbség. Nézzük csak az első mondatot, annak változatait. „Vannak tárgyak, melyek gyermekkorunkra nyúlnak vissza” – no, ez még nem az igazi, meg szerintem ennyire hosszú tárgyak valójában nem is léteznek. Vagy: „vannak dolgok, melyek üldöznek gyermekkorunkban”. Ilyen dolgok már vannak, de ebben a versben talán túlzás az üldözési mánia. Esetleg: „a dolgok belengik a gyerekkort”, ami a körhinta világába repít, de a lengő gerelyek képzete rossz felé terel mégis. Netán: „Kísért-e még gyermekkorod szelleme”, bár kísértetfilmet azért ne vizionáljunk... Igaz, volt, aki a fantomok kedvéért a zavaró tárgyakat is elhagyta: „Kísért-e még gyermekkorod szelleme?” Íme egy aranyos, kutyatulajdonosi megoldás: „Vannak tárgyak, melyek ifjú éveink nyomában loholnak”. Volt, aki unta a lacafacázást, és az egész verset megpróbálta az első két sorba sűríteni: „Gyermekkorunk álom-tárgyai / feledésbe fűrdtek rég”. Szóval az egyszerű mégsem mindig olyan egyszerű.

Ragadjunk ki találomra még egy kényes pontot, azt a bizonyos visszakerde-zést, miszerint a versben emlegetett család netán többet költözött a kelletténél. Akadtak sutaságok itt is, hiszen a ló is botlik, pedig négy lába van, de most vegyük szemügyre, hányféleképpen lehet szabatosá tenni ezt az éppen prózaizével, minimalizmusával tűntető sort. „mért költözködtünk egyre-másra?”. Ugye, milyen szépen zakatol? Vagy: „gyakran költöztünk vajon?”, ez megnyerően célratoró. Talányosan ügyes megoldás: „Tényleg ennyit költöztünk volna?” És van egy mintapélda, amely ugyan már kicsit elrugaszkodik a mértani pontosságtól, mégis kétségbevonhatatlanul jól eltalálták: „vándormadarakként éltünk”.

Le a kalappal azok előtt, akiknek portugál nyelvtudás híján vagy egyéb okokból nem állt össze a mozaik, és elképesztő trükkökkel próbáltak átsző-

kellni egy-egy tátongó szakadék fölött. Volt, aki poénra vette, és huszárvágásokkal operált: „A tanyán növé fából / az árnyék hasadt, nem a fa! / Vágod?” Más a népmesék kifejezéskincséhez nyúlt: „Fa, lándzsa, árnyék – együtt éltek, együtt élnek ma is”. Gondolom, amíg meg nem halnak. Előfordult, hogy jobb híján költői közhelyekkel töltődtek ki a hézagok: „Afrika, a szülőföldem, / később otthonom kebléből / a világgal átölelve-elköltöztem?” Elvégre versben szülőföldből, kebelből és ölelésből baj még nem lett. Rímekkel is meg lehet bolondítani a szerelmes hangulatot: „Eltáncol szépségében / az árnyékával a szentségben”. Öreg néne őzikéje befigyelt egy kicsi erdei kunyhó parányi ablakán keresztül: „Fa és dárda, / Egymásnak hú társa... Képzletben szállt az messze, / hogy áldozatát megsebezze”. Olykor egész váratlan dolgok is történhetnek egy fordításban: „és akkor eltörik a kenyér” – írja valaki, bár az eredetiben kenyértörésre utaló jelek nincsenek. Arra sem vethetünk követ, aki beleszeretett egy-egy költői szóba, és nem nagyon kérdezte, van-e helyük éppen ebben a szövegben: „varázslatos neve, csóvás ereje... a dobás mákonyos árnyéka hátrálni kezdett... álomkönyv, amit az emlékezet kótyagos nyelvéen írtak... a fa lényege a gerely lényegével cimborál”. Hiszen ezeket a szavakat én is imádom: csóva, kótyagos, mákonyos, cimborál. Most már csak egy jó kis verset kéne írni belőlük, ha egyszer ez a Quintais nem tette meg!

Irodalmi bírálat esetében kizárólag az őszinteségen hiszek. Úgyhogy ha kipécéztem egy-egy fals megoldást, nem önnön fölényem fitogtatása vagy mások kinevettetése végett teszem. Az a tapasztalatom, hogy efféle szűrőpróbaszerű megjegyzésekkel tartós hatás érhető el, ezek köröm alá ment szállaként sokáig sajognak, és emlékeztetnek egy-egy fontos szakmai évrre, melyet vagy elfogadunk, vagy sem. A fordítás vagy hivatássá válik, vagy megmarad hobbinak, legjobban esetben egyszerre lehet mindkettő. Szükséges azonban tisztáznunk, hogy aki ezen a pályázaton részt vett, az bizony elmélyült olvasóként, elemzőként, szavak formálójaként hozzájárult a közös emlékezetünkben az alkonyat nyelvéen íródó nagykönyv alakításához. Az irodalom nem gránittömb, mely előtt leborulni és esztétai halandzsanyelven varázsigéket zengeni szent kötelességünk. Sokkal inkább olyan társasjáték, mely egyikünk nélkül sem elképzelhető. Bármilyen zseniális legyen egy mű, olvasó nélkül valójában nem létezik. Ha egyetlen olvasója van, még mindig nincs teljes élete. Akkor sejlik csak fel teljes valójában, ha értelmezések, fordítások, félrefordítások, személyes olvasatok sokasága zsong körülötte, tölti be élettel. Ezt az életet köszönöm a jelenlévőknek.

Lackfi János

Luís Quintais

Azagaia, Árvore, Sombra

Há objectos que perseguem a nossa infância,
depois, vida fora, esquecem-se os seus mágicos nomes,
a sonhada utilidade que os anima.

Poderíamos pressenti-los dentro de nós,
e isso sucede, por instantes, quando o fundo que os obscurece
se ilumina de repente

e os distinguimos a contra-luz.
Silhuetas animam-se na memória. Uma breve,
quase acessória, viagem no tempo começa.

Em África, na casa onde nasci, e depois de casa em casa
– eram frequentes as mudanças?
o meu pai pendurava uma azagaia na parede.

Sempre a mesma azagaia. Era um objecto nobre.
marcava um hábito guerreiro: imaginar que a sustinha sobre a cabeça,
que a arremessava longe, trespassando a sombra

da árvore que se erguia no quintal.
trespassava a sombra e não a árvore, repare-se.
E então a sombra, sob o sortilégio do imaginado arremesso,

começava a retrair-se e a afilar-se. Desaparecia.
Com o desaparecimento da sombra
ficava apenas a árvore e a longa azagaia presa ao solo.

A sombra de uma árvore visita-me agora.
Vem nos meus sonhos recentes dizer-me que há um livro
nos sonhos, e que esse livro se escreve

com a linguagem crepuscular da memória.
Sei que se trata de uma sombra órfã.
Que se soltou das contingências de lugar e luz

para viajar no eterno. Sei agora que a substância da árvore
se aliou à substância da azagaia. Que ambas vibraram,
continuam a vibrar, juntas.

Luís Quintais

Lándzsa, fa, árnyék

Dr. Szabolcsi Viktória fordítása (I. dőj)

Némely tárgy kísértetként őrzi gyerekkorunk,
még ha az évek során szinte semmivé kopnak is magukból,
s a varázsból, mit beléjük álmodtunk egykor.

De jelenlétük érezni legbelül. Néha, egy-egy
pillanatra, amikor a háttér, mellyel már egybeolvadtak,
egyszerre elválík tőlük, és

kikristályosodnak az ellenfényben.
Árnyképek kelnek életre az emlékezetben. Röpke,
már-már jelentéktelennek tűnő időutazás.

Afrikában, a szülőházamban, és minden azután következő
házban – hát ilyen sok ház lett volna? –
apám falra akasztott egy lándzsát.

Mindig ugyanazt a lándzsát. Nemes tárgy volt. –
Harci szokást jelzett: gondolatban feje fölé emelte,
és messzire hajította, átszúrva vele egy árnyékot.

A fa árnyékát, mely az udvaron állt.
Figyelem: az árnyékot szúrta át, és nem a fát.
S az árnyék az elképzelt dobás bűvöletében

foszlani és zsugorodni kezdett; majd eltűnt.
Eltűnt, s nem maradt ott más, csak a fa és a
hosszú, földbe fúródott lándzsa.

A fa árnyéka most itt van velem. Nemrég
felkeresett álmomban, hogy elmondja, van egy könyv
valahol az álmokban, s ezt a könyvet

az emlékezés alkonyatnyelvén írták. Tudom,
hogy ez az árnyék árva. Már kiszabadult a tér és
az idő esetlegességei közül, hogy utazni

tudjon az örökkévalóságban. Most már tudom, hogy a fa
lénye eggyé lett a lándzsa lényével. Hogy már együtt rezegnek,
és rezegnek majd mindig és tovább.

Luís Quintais

Dárda, fa, árnyék

Havassy Réka fordítása (II. díj)

Vannak tárgyak, melyek gyerekkorunktól kezdve elkísérnek,
majd ahogy telik-múlik az élet, éltető erejüket
álmokba záró mágikus neveik elenyésznek.

Belül önmagunkban érezhetnénk csak őket,
és néha érezzük is, mikor a mélységen, mely árnyat von köréjük
a világosság hirtelen rést üt

és az ellenfényben felismerjük a derengésük.
Árnyalakok kelnek életre emlékezetünkben. Egy rövid,
szinte előre látható időutazás elkezdődik.

Afrikában, a házban, ahol születtem, és később házról házra
– gyakran költöztünk volna erre-arra?
ott lógott a falon az apám által felakasztott dárda.

Mindig ugyanaz a dárda. Nemes tárgy volt.
Egy harcos megszokott mozdulatát mutatta: a képzetet, ahogy feje fölött tartja,
majd messzire hajítja, át az árnyékán

az udvarunkban növekedő fának.
Itt a hangsúly: nem a fát szelte át, hanem az árnyat.
És akkor, a képzelt dobás varázsa alatt, a jelenés

elkezdett összehúzódni és megfakulni. Szertefoszlott.
Az árnyék továtűnésével
csupán a fa és a hosszú dárda maradt a föld foglya.

Most egy fa árnyéka látogat meg engem.
Az álmaimban érkezik, hogy elmondja, van egy könyv
az álmokban, és ez a könyv

az emlékezet derengő nyelvén íródik.
Már tudom: egy árva árnyékról van szó.
Mely a hely és a fény véletlenjeiből jött létre,

hogy a végtelenben utazzon. Most már tudom, hogy a fa lelke
egybeolvadt a dárda lelkével. Hogy mindkettő rezgett,
s tovább rezegnek, együtt.

Luís Quintais

A lándzsa, a fa és az árnyék

Balogi Virág fordítása (III. díj)

Vannak tárgyak, melyek végigkísérik gyermekkorunk,
és miután felnövünk és mágikus nevüket elfeledjük,
jótékony jelenlétükkel csupán álmunkban időznek.

Felébreszthetjük őket legmélyebb
önvalónkból, a homályból, pár pillanatra,
épp amíg a világosság felragyog,

és ha levesszük az ellenfényt,
megeged az emlékek árja: indulhat
az időtlenség kirándulása.

Afrikában, a szülőházamban, de a többi házban is, hol éltem
– tán túl sok volt a változás?
apám a falra egy lándzsát szegezett.

Mindig ugyanaz a lándzsa volt. Nemes darab.
A harcosok emlékét idézte: képzeletben fejed fölé emelted
és elhajítottad messze, át az udvaron

álló fa árnyékán.
Az árnyékon túl, mondom neked, nem a fán.
Kisvártatva az árnyék a képzeletbeli dobás mágikus nyomán

elszabadult, tovaszállt. Köddé vált.
Hűlt helyén csupán a fa és a
föld rabságába esett lándzsa maradt.

Mostanában álmomban meglátogat egy
árnyék, egy fáé persze, és egy könyvről beszél,
egy álombéli könyvről, melynek nyelve

az emlékezet alkonya.
Felismertem: az elárvult árnyék az,
mely megszabadult fény és rög fogságától,

hogy az öröklét útjára lépjen. Lassan megértettem: a fa lény
a lándzsa lényével olvadt össze akkor. S mi egykor
együtt rezgett, örökön egy is marad.

Luís Quintais

Lándzsa, fa, árnyék

Katona Ágota fordítása (a Magyar Fordítók Ház Alapítvány különdíja)

Vannak tárgyak, melyek végigkísérik gyerekkorunk,
majd később elfelejtik mágikus nevüket,
és elképzelt hasznukat, mi életet lehelt beléjük.

Néha felsejlenek bennünk,
mikor egy-egy pillanatra az őket rejtő mélység
hirtelen megvilágosodik,

és kiválik belőle az ellenfény.
Árnyképek kelnek életre az emlékezetben. Röpké,
szinte mellékes időutazás kezdődik.

Afriakai szülőházamban, majd utána házról házra
ilyen gyakoriak voltak a költözések?
apám egy lándzsát akasztott a falra.

Mindig ugyanazt. Nemes tárgy volt,
harci szokások jelképe. Képzeletben láttam: a fej fölé emelték,
messze dobták, áthaladt

a veteményes fölé magasodó fa árnyékán.
Az árnyékot szelte át, nem a fát, majd megpihent.
S az árnyék, az elképzelt dobás ígérete alatt

zsugorodni kezdett, elhalványodott. Eltűnt.
Az árnyék megszűntével a fa maradt csak,
és a hosszú lándzsa a föld fogságában.

Meglátogat most egy fa árnyéka.
Legújabb álmomba lép, hogy elmondja:
létezik egy álombeli könyv,

mely az emlékezet alkonyi nyelvén íródott.
Tudom, egy árva árnyékról szól,
mely kiszabadult a tér és a fény korlátaiból,

hogyan beutazza a végtelent. Tudom már: a fa lelke
egyesült a lándzsáéval. Hogy mindkettő vibrál,
egyre csak vibrál, összeforrva.

Luís Quintais

Lándzsa, fa, árnyék

Jakabffy Éva fordítása (a Camões Intézet különdija)

Tárgyak, melyek végig követtek gyerekkorunkban,
elnévtelenednek, mire felnövünk,
s már nem kölcsönöz lelket nekik valaha vélt fontosságuk.

Sejtésünk, hogy valahol bennünk vannak,
erősödik, mikor pillanatokra az őket rejtő háttér
hirtelen feldereng,

és különválnak tőle az ellenfényben.
Árnyalakok élednek fel az emlékezetből,
s a gondolat egy mellékösvényén röpké időutazás indul.

Afrikai szülőházamban, majd sorra mindenhol
– Tényleg ennyit költöztünk volna?
Apám egy lándzsát akasztott a falra.

Ez mindig ugyanaz volt: egy asszegáj. A nemes tárgy
harcias szokásra utalt: képzeljük el, ahogy tartja a feje fölött,
majd elhajítja messzire, átszúrva épp

a kertben álló fa árnyékát.
Mondom, nem a fát, csak az árnyékát,
amely e képzelt hajítás bűvöletétől

kezd rövidülni, fogyatkozni. Eltűnik.
És ahogy eltűnik az árnyék,
Csak a fa marad ott, és a földből kiálló hosszú lándzsa.

Mostani álmaimban egy fa árnya látogat,
hogymondja, van az álmvilágnak
egy könyve, amelyet az emlékezet ír

a maga rejtett értelmű nyelvén.
Tudom, ez csak egy kósza árnyék,
elszakadva helyszín és világítás szeszélyeitől,

örök bolyongásban.
Ma már tudom, hogy fa és lándzsa lényege együvé tartozik:
hogymeztek és nem szűnik közös rezgésük azóta sem.

Luís Quintais

Javelin fa árnyéka

Fazekas Zoltán Vilmosné fordítása

Vannak tárgyak, melyek végigkísérik gyerekkorunkat,
ezek mágikus nevét az élet során elfelejtjük,
mégis élteti őket képzeletbeli hasznosságuk.

Tudjuk, mi az értelmük, magunkénak érezzük,
S jön egy pillanat, mikor lelkünk mélyén képe elhomályosul, s majd
hirtelen, mintha megvilágítanák,

felrémlik előttünk alakja, s előtűnik a fényből.
Sziluettje életre kel emlékezetünkben. S ekkor
elménkben elkezdődik életünk egy rövid időutazása.

Afrikában, a házban, ahol születtem, majd házról házra járva
– mely gyakran változott
apámnak függött a falán egy dárda.

Mindig ugyanaz a dárda. Számára ez egy nemes tárgy volt,
jelképe egy harcias szokásnak: elképzelte, ahogy tartja feje felett,
majd messze hajította, miközben keresztezte az árnyékot,

ott, hol fa emelkedett a hátsó udvarban.
Észrevettem, hogy nem a fának árnyéka az, hanem az idő múlása.
Aztán az árnyék az elképzelt dobás varázslata alatt

elkezdett visszahúzódní és fokozatosan csökkent mérete. Majd eltűnt.
Az árnyék eltűnésével
csak a fá és a földbe szúródott lándzsa maradt.

Most hív, látogasd meg e fát az árnyékban.
Gyere, újra álmoldj, majd mesél arról, hogy létezik egy könyv
az álmainkban, mely könyvet

az emlékezet homályos nyelvél írناk.
Tudom, hogy ez egy múló árnyék.
E hely független és szabad, légies

utazás az örökkévalóságban. S már tudom, a fa anyaga
egy a dárda anyagával. Mindkettő létezik, vibrál, s hogy
örökké együtt rezeg.

Luís Quintais

Lándzsa, fa, árnyék

Galicz Kamilla fordítása

Vannak tárgyak, melyek ifjú éveink nyomában loholnak,
aztán, létünkéből kizárva, bűvös neveik elhomályosodnak,
magukkal rántva életüket adó, képzelt hasznosságukat.

E tárgyakat bensőnk mélyén meg is érezhetnénk,
s ez megtörténik, néhány kósza illanásra, mikor az őket elnyelő mélység
kiviláglik egy villanásra

és az ellenfényben megkülönböztethetővé válnak.
Remegő alakok elevenednek meg az emlékezésben. Egy rövid,
szinte észrevétlen utazás veszi kezdetét az időben.

Afrikában, a házban, ahol születtem, s minden további otthonomban
– vándormadarakként éltünk –
apám egy lándzsát függesztett a falra.

Mindig ugyanazt a lándzsát. Előkelő egy fegyver volt.
Harci szellem lengte körbe: elképzeltem, ahogyan fejem fölé tartom
és a távolba hajítom, átszelvén

az udvarban nyújtózkodó fa árnyékát.
Az árnyékát furtam csak át, nem a fát magát, figyelem.
S akkor az árny, a képzeletbeli hajítás rontása alatt

távolodni s élesedni kezdett. Eltűnt.
Semmivé foszlásával
a fa és a földbe szúrt lándzsa maradtak csak.

Egy fa árnya kopogtat be mostanában,
mikor alszom, egyre mondja, van egy könyv
az álmaimban, és e könyv az emlékezés

alkonyi nyelvéen van írva.
Tudom, eme árny apátlan, anyátlan,
és lerázta magáról a tér és a fény bizonytalanságait,

hogy az öröklétben keljen útra. Már tudom, a fának anyaga
a lándzsáéval egyesült. Hogy mindketten vibráltak,
s vibrálnak tovább, együtt.

Luís Quintais:

Dárda, fa, árnyék

Hajós Flóra fordítása

Vannak dolgok, amelyek végigkísérik gyermekkorunkat;
később, ahogy telik az élet, lassan elfeledjük bűvös neveiket,
az őket életre hívó, megálmodott jót.

Jelenlétüket azonban tudnánk érzékelni magunkban –
ez meg is történik pár pillanatra, mikor árnyaik mögött a mély
hirtelen felragyog,

és az ellenfényben megpillantjuk őket.
Sziluettek elevenednek meg az emlékezetben, és egy rövid,
szinte véletlen időutazás veszi kezdetét.

Afrikában, a szülőházamban, majd később házról házra
– gyakran költöztünk volna?
egy dárdát akasztott a falra apám.

Mindig ugyanazt a dárdát. Fenséges darab volt.
Én pedig harcias természetű: elképzeltem, hogy a fejem felett tartom,
hogy elhajítottam messzire, átdöfve vele az árnyékot,

melyet az udvaron álló fa vetett.
Az árnyékot, igen, nem a fát.
És akkor az árnyék, az elképzelt dobás ígérete alatt,

vissza-visszahúzódott és újra összeállt. Eltűnt.
Az árnyék eltűntével
nem maradt más, csak a fa és a hosszú, földbe fúródott dárda.

Egy fa árnyéka kísért mostanság.
Meglátogat álmaimban; azt mondja, van egy könyve
az álmokban, és hogy ezt a könyvet

az emlékezet alkony-nyelvén írták.
Tudom, hogy egy árva árnyék volt.
Elválasztva a hely és a fény lehetőségétől,

hogy az örökkévalóságot járja. Most már tudom, hogy a fa lény
egyesült a dárda lényével. Hogy e kettő lüktet,
tovább lüktet, együtt.

Luís Quintais

Dárda, fa, árnyék

Hollós Judit Katalin fordítása

Bizonyos tárgyak végigkísérik gyermekkorunkat,
később, életünk derekán elfeledjük varázsos nevüket,
a vágyott értéket, mely belépük életet lehel.

Sejthetnénk, ott munkálnak bennünk,
s megtörténik, egy-egy pillanatra, mikor homályos tudatunk
egyszerre felragyog,

és felsejlenek a nap fényében.
Árnyképként elevenednek meg emlékezetünkben. Újára indul
az idő, tisztavirágéltű társunk.

Afrikában, a szülőházamban, s azután még megannyi házban
– ilyen gyakran követték egymást a változások?
az apám felfüggesztett egy dárdát a falra.

Mindig ugyanazt a dárdát. Nemes tárgy volt.
Harcos szokás jelképe: elképzelttem, ahogy a feje fölé emelte,
s messzire elhajította, túl az udvaron

álló fa árnyékán.
Az árnyékon ugyan áthatolt, de a fát bizony nem érintette.
És íme, az árnyék, a képzelt dárdaszúrás varázsára,

lassan megadta magát és elvékonyodott. Végül szertefoszlott.
Eltűnése után nem maradt más,
csupán egy fa és a földbe fúródott dárda.

Egy fa árnyéka a látogatóm mostanában.
Álmaimban megjelenik és mondogatja, van egy könyv
álmainkban, és ez a könyv

az emlékezet alkonyi nyelvén szól.
Tudom, hogy egy árva árnyékról szól,
mely már megszabadult a tér és fény terhétől,

hogy az öröklét utasává váljon. Most már tudom, hogy a fa és a dárda
egymással lényegültek. Mindig is együtt rezegtek,
s még most is egyszerre rezdülnek.

Luís Quintais

Lándzsa, fa, árnyék

Jánk István fordítása

Egyes tárgyaknak, gyermekkorunk kincseinek
– igazságtalanul – elhalványul varázslatos neve, csóvás ereje,
hiába lélegeztek velünk egyszerre.

Titkon sejtjük ezt előre,
tudjuk, hogy megtörténik, rögtön, mikor a sötét mélység
egy pillanatra megvilágosodik

egy-egy régi kincsünk elfeledett fényétől.
A sziluettek most táncot járnak emlékeinkkel. Röpké időre,
csaknem mellékesen, az idő egymásutánisága megtörik.

Afrika. Szülőházból házba, később házról házra
– gyakran változott volna ez?
apám kiakasztott egy lándzsát a ház falára.

Mindig ugyanazt a lándzsát. Nemes tárgy volt,
harci szimbólum: nézd, ahogy a fejed felett ágaskodó félelem
távolra lendíti, repül, át árnyékán

a fáknak, keresztül a kertben magasodó fákon.
Át a fán, és nem az árnyékán, célba ér.
Az árnyék a képzelt repülés bűvöletében,

megháttrálás és halványulás. Eltűnés.
Az árnyék eltűnésével egy időben
fa és lándzsa élettelen tetemként hullott a földre.

Az árnyék most meglátogat, vendég.
Visszatérő álmaim vendége, amikben azt súgják, létezik egy könyv
álmainkban: egy könyv

az emlékek homályba vesző nyelvén íródva.
Tudom, vigyáznom kell az árva árnyékra,
amely kiszabadult a sötét veremből,

hogy a végtelenségig repüljön. Már tudom azt is, a fa része
a lándzsának. És ha mindkettő mozgásban van,
folytatják útjukat, együtt a végtelenbe.

Luís Quintais

Dárda, fa, árnyék

Mohai Szilvia fordítása

Vannak tárgyak, amelyek végigkísérik a gyerekkorunkat,
aztán, ahogy telik az idő, elfelejtjük varázslatos nevüket
és a nekik álmódott szerepet, amely életre keltette őket.

Érezhetjük a jelenlétüket itt bent,
egy-egy pillanatra, amikor a háttér, melynek sötétje elnyeli őket,
hirtelen világosságba borul,

és megpillantjuk a körvonalukat az ellenfényben.
Az árnyalakok megelevenednek az emlékeinkben. Egy rövid,
szinte jelentéktelen pillanat, és kezdődik az időutazás.

Afrikában, egy házban, ahol születtem, majd házról házra
– gyakran költöztünk vajon?
apám egy dárdát akasztott a falra.

Mindig ugyanazt a dárdát. Nemes tárgy volt.
Harcos természetéről mesélt: elképzelem, ahogy a feje fölé tartotta,
messzire dobta, s befűródott

az udvaron álló fa árnyékába.
Az árnyékba fűródott, nem a fába, ne felejsük el.
És akkor az árnyék, a képzelt dobástól megbűvölve,

visszahúzódott, és egyre élesebb lett. Eltűnt.
És ahogy az árnyék eltűnt,
csak a fa és a hosszú dárda maradt, a földre ragadva.

Most egy fa árnyéka látogat.
Eljön hozzám az álmaimban, hogy elmondja, van egy könyv
az álmokban, és ezt a könyvet

az emlékek félhomályos nyelvén írják.
Tudom, hogy árva árnyék ő.
Hogy megszabadult a hely és a fény estlegességétől,

hogy az örökkévalóságba utazzon. Ma már tudom, hogy a fa lényege
és a dárda lényege egybeforrt. Hogy mindketten rezegtek,
és továbbra is rezegnek, együtt.

Luís Quintais

Lándzsa, fa, árnyék

Nádory István fordítása

Vannak tárgyak, melyek elkísérik gyermekkorunkat,
De később, eltűntek folyamán el-elfeledjük bűvös nevüket,
megálmodott hasznos képek, melyek lelkesítenek.

Felidézhetjük ezeket magunkban,
s ha ez sikerül, pillanatokra, mikor a homály nem takarja őket,
újból fel-felvillannak.

Mi pedig az ellenfényben látjuk őket,
sziluetteket memóriánkban,
mint rövid kitérő, időutazás kezdődik.

Afrikában, hol szülőházam állt és azóta házról házra
– gyakran voltak ezek a változások?
Apám akasztott fel egy lándzsát a falra.

Mindig ugyanazt a lándzsát. Nemes tárgy volt ez,
harcos tartás jele: képzelhette, hogy feje fölé tartja
és elhajítja messze, a fa árnyékát túlrepülve,

mely udvarunkon állt,
túlrepülte a fa árnyékát, és nem a fát, mondom,
és ettől az árnyéktól, az elképzelt pálya ígázatában,

kezdett eltűnni és elvékonyodni. Eltűnt.
Hogy eltűnt az árnyék,
csak a fa és a hosszú lándzsa tapadt a földhöz.

Ma egy fa árnyéka jött hozzám látogatóba.
Legfrissebb álmaim azt mondják: van egy könyv
álmainkról, és ez íródik

az emlékezet homályba vesző nyelvén.
Tudom, hogy ez egy árva árnyék,
ami hely és fény szövetéből sejlik fel,

hogy a végtelenbe jusson. Tudom most már, hogy a fa lényege
a lándzsa lényegével ötvöződik. S hogy mindkettő rezeg
és együtt még tovább rezeg.

Luís Quintais

Lándzsa, fa, árnyék

Sirkó-Németh Mariann fordítása

Vannak dolgok, melyek üldöznek gyermekkorunkban.
Aztán egy életen át elfelejtjük azokat a bűvös neveket,
melyek álmainkban bátorítanak.

Észrevehetnénk, hogy egy pillanatra velünk is ez történik.
A dolgok zavarossá válnak, hogy aztán megkülönböztethetőek legyenek az ellenfényben.
A körvonalak életre kelnek az emlékezetben s egy rövid időutazás kezdődik.

Afrikában, a házban, hol születtem és aztán házról házra
– túl gyakran költöztünk? –
apám egy lándzsát akasztott a falra.

Mindig ugyanazt a lándzsát. Becses tárgy volt.
Egy harcos szokását jelölte: elképzelte, hogy feje fölé emeli és messzire elhajítja,
s a lándzsa áthalad a fa árnyékán, mely a kertben állt.
A fa árnyékán és nem a fán.

És közben az árnyékban elképzelt dobás bűvöletében ő maga is elfogyott.
Eltűnt az árnyékkal együtt.
Csak a fa maradt és a hosszú lándzsa a földbe fúródott.

Mostanában álmaimban egy fa árnyéka látogat meg.
Elmondja újra, hogy van egy könyv, mely az emlékezet homályos nyelvén íródott.

Tudom, hogy egy árva árnyékról van szó, mely a hely és a fény bizonytalanságából
szabadult ki, hogy a végtelenbe utazzon.

És a fa egyesült a lándzsa szellemével, hogy mindkettőt elhajítva egy testként vibráljon.

Luís Quintais

Lándzsa, fa, árnyék

Szabados Imre fordítása

Vannak gyermekkorunkat végigkísérő tárgyak,
melyeknek aztán, életünkéből kikopva, feledésbe merülnek mágikus neveik,
a beléjük látott éltető hasznossággal együtt.

Megérezhetnénk őket magunkban,
s ez meg is történik, egy pillanatra, amikor az őket elhomályosító háttér
hirtelen kivilágosodik,

és kivethetőkké lesznek képesek számunkra az ellenfényben.
Sziluettek kelnek ilyenkor életre az emlékezetben. Egy rövid,
majdhogynem mellékes utazás veszi kezdetét az időben.

Afrikában, a házban, ahol születtem, azután pedig házról házra
– vajon gyakran költöztünk?
Apám mindig egy lándzsát függesztett a falra.

És mindig ugyanazt a lándzsát. Nemes darab volt.
Harcos jellemről tanúskodott: elképzelem, ahogy a feje felett tartja,
messzire dobja, úgy, hogy túlmegy a fa árnyékán,

mely a kertben emelkedett.
Az árnyékon haladt túl, nem pedig a fán, gondoljanak bele.
S akkor az árnyék, a képzelt hajítás ígérete alatt,

elkezdett visszahúzódní és vékonyodni. Aztán eltűnt.
Ahogy eltűnt, nem maradt más, csak a fa, és a földbe csapódott hosszú lándzsa.

Egy fa árnyéka látogat mostanság.
Eljön újabban álmaimba, hogy elmondja: van egy könyv
bennük, és ezt a könyvet

az emlékezet alkonyi nyelvezetén írják.
Tudom jól, hogy elárvult árnyékról van szó.
Amelyik kilépett a tér és fény kötöttségeiből,

hogy az örökkévalóságban utazgasson. Most már tudom, hogy a fa lényege
egyesült a lándzsáival. S hogy mindkettő együtt, egyetértésben rezeg majd ezután, szüntelen.

Luís Quintais (1968) portugál költő, esszéíró és antropológus, a Coimbrai Egyetem tanára. Ez idáig tizenegy verses-kötetet jelentetett meg:

A imprecisa melancolia (Bizonytalan melankólia, 1995), *Lamento* (Panasz, 1999), *Umbria* (Umbria, 1999), *Verso antigo* (Régi verssor, 2001), *Angst* (Szorongás, 2002), *Duelo* (Párbaj, 2004), *Canto onde* (Ahol a dal, 2006), *Mais spesso que a água* (Sűrűbb a víznél, 2008), *Riscava a palavra dor no quadro negro* (Rávéste a fájdalom szót a fekete táblára, 2010), *Depois da música* (A zene után, 2013), *O vidro* (Az üveg, 2014).

Összegyűjtött versei 2015-ben jelentek meg *Arrancar Penas a um Canto de Cisne* (Tollakat tépni egy hattyúdalból) címmel.

Költészetét a barcelonai Aula de Poesia, a portugál PEN Klub, a Luís Miguel Nava Alapítvány, az Inês de Castro Alapítvány díjával, valamint az António Ramos Rosa-díjjal tüntették ki. Kritikusként elsősorban kortárs portugál költészettel foglalkozik. A Lisszaboni Egyetem böl-

csészkarán végzett, 1995 óta a Coimbrai Egyetemen tanít (kulturális) antropológiát. Elismert akadémikusként is komoly életmű áll mögötte. Legutóbbi könyveiben a gyarmati háború és a poszttraumatikus stressz szövevényes kapcsolatrendszerét, a művészet és az agy kognitív folyamatainak viszonyát vizsgálja. Kutatásai az elmúlt években is inkább ebbe az irányba tolódtak. Esszéiben, tanulmányaiban a pszichiátria, a *technoscience*, az agy biológiai működésének lehetőségeit, és mindezeknek a területeknek a művészet-hez való kapcsolódását kutatja. Luís Quintais mindemellett fordítóként (Wallace Stevens legelismertebb portugál fordítója), sőt az utóbbi években fényképészként is tevékenykedik, hiszen mind költészetében, mind tudományos munkásságában kiemelt helyet foglal el a látás kérdése. Esszéformában megírt életrajzát ezekkel a szavakkal zárja: „Strukturális értelemben agnosztikus vagyok. Sokkal inkább a megváltásban hiszek, mint a forradalomban. És a megváltás kizárólag költői lehet.”

Napkút Kiadó Kft.
1043 Budapest, Tavasz u. 4.
Telefon: (1) 225-3474
Mobil: (70) 617-8231
E-mail: napkut@gmail.com
Honlap: www.napkut.hu

Felelős kiadó: Szondi György
Szerkesztő: Virág Ágota
Szöveggondozó: Kovács Ildikó
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence
ISSN 1787-6877
ISBN 978 963 263 638 2